

PRAWO CYWILNE SPADKI

Kazusy

Agata Zając

APLIKACJE PRAWNICZE

WYDANIE

4

PRAWO CYWILNE SPADKI

Kazusy

Agata Zając

APLIKACJE PRAWNICZE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

WYDANIE

4

Stan prawny na 20 sierpnia 2019 r.

Wydawca

Małgorzata Stańczak

Redaktor prowadzący

Joanna Ołówek

Opracowanie redakcyjne

Katarzyna Rybczyńska

Projekt okładek serii

Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

Łamanie

Andytex

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2019

ISBN 978-83-8160-992-0

4. wydanie

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	11
Kazus 1	
Prawa i obowiązki wchodzące w skład spadku	13
Kazus 2	
Powołanie spadkobiercy a dziedziczenie ustawowe	
• Testament niezawierający powołania spadkobiercy	21
Kazus 3	
Powołanie spadkobiercy a dziedziczenie ustawowe	
• Bezskuteczność powołania spadkobiercy • Przyrost	25
Kazus 4	
Powołanie spadkobiercy a dziedziczenie ustawowe	
• Podstawienie zwykłe	28
Kazus 5	
Powołanie spadkobiercy a dziedziczenie ustawowe	
• Dziedziczenie częściowo z ustawy, a częściowo z testamentu	32
Kazus 6	
Powołanie spadkobiercy a dziedziczenie ustawowe	
• Rozporządzenie przez spadkodawcę określonymi składnikami majątku	35

Kazus 7 Powołanie spadkobiercy a dziedziczenie ustawowe • Rozporządzenie przez spadkodawcę przedmiotami nienależącymi do spadku i sposób obliczania udziałów w spadku	41
Kazus 8 Powołanie spadkobiercy • Wykładnia testamentu	45
Kazus 9 Dziedziczenie ustawowe	49
Kazus 10 Dziedziczenie ustawowe • Równoczesna śmierć spadkobierców ustawowych	52
Kazus 11 Niegodność dziedziczenia • Tryb postępowania • Interes w żądaniu ustalenia niegodności dziedziczenia	55
Kazus 12 Niegodność dziedziczenia • Przesłanki niegodności • Termin wystąpienia z żądaniem	60
Kazus 13 Wyłączenie małżonka od dziedziczenia	64
Kazus 14 Nieważność testamentu zawierającego rozrządzenie więcej niż jednego spadkodawcy	68
Kazus 15 Nieważność testamentu, wady oświadczenia woli spadkodawcy i wpływ terminu z art. 945 § 2 k.c.	74
Kazus 16 Powołanie spadkobiercy pod warunkiem	80

Kazus 17	
Podstawienie powiernicze	83
Kazus 18	
Testament własnoręczny • Forma sporządzenia testamentu • Podpis spadkodawcy	88
Kazus 19	
Testament własnoręczny • Brak daty sporządzenia testamentów	93
Kazus 20	
Testament własnoręczny • Zaginięcie testamentu i rozkład ciężaru dowodu	98
Kazus 21	
Testament notarialny • Wymagania dotyczące zachowania formy testamentu	102
Kazus 22	
Testament allograficzny • wymogi dotyczące zachowania formy	106
Kazus 23	
Testament ustny • Przesłanki ważności • Obawa rychłej śmierci	113
Kazus 24	
Testament ustny • Przesłanki ważności • Ustne oświadczenie woli w obecności trzech świadków	117
Kazus 25	
Testament ustny • Skuteczność testamentu • Spisanie treści przez świadków	122
Kazus 26	
Testament ustny • Skuteczność testamentu • Zeznanie świadków	133

Kazus 27	
Testament ustny • Skuteczność testamentu • Zachowanie terminu dla stwierdzenia treści testamentu	139
Kazus 28	
Testament ustny • Skuteczność testamentu • Odtworzenie treści zaginionego pisma stwierdzającego treść testamentu	144
Kazus 29	
Odwołanie testamentu	148
Kazus 30	
Zapis • Przedmiot zapisu	153
Kazus 31	
Zapis • Roszczenie o wykonanie zapisu	157
Kazus 32	
Zapis windykacyjny • Skuteczność zapisu	161
Kazus 33	
Zapis windykacyjny z zastrzeżeniem warunku	167
Kazus 34	
Wniosek o stwierdzenie nabycia spadku i stwierdzenie nabycia przedmiotu zapisu windykacyjnego	171
Kazus 35	
Zapis zwykły • Osoby obowiązane do wykonania zapisu ...	178
Kazus 36	
Zapis zwykły • Przedmiot zapisu i osoby uprawnione do żądania wykonania zapisu	182
Kazus 37	
Zapis zwykły • Roszczenie o wykonanie zapisu	189

Kazus 38	
Zapis zwykły • Przedawnienie roszczenia o wykonanie zapisu	195
Kazus 39	
Zapis zwykły • Zakres odpowiedzialności spadkobiercy obowiązany do wykonania zapisu	201
Kazus 40	
Polecenie	206
Kazus 41	
Wydziedziczenie • Przesłanki skuteczności	209
Kazus 42	
Wydziedziczenie • Skutki	214
Kazus 43	
Zachówek • Osoby uprawnione do zachowku	218
Kazus 44	
Zachówek • Osoby uprawnione • Wysokość zachowku	223
Kazus 45	
Zachówek • Osoby uprawnione • Dziedziczenie roszczenia o zachówek	227
Kazus 46	
Zachówek • Obliczanie wysokości zachowku	230
Kazus 47	
Zachówek • Osoby zobowiązane	236
Kazus 48	
Zachówek • Roszczenie o uzupełnienie zachowku	242
Kazus 49	
Zachówek • Osoby uprawnione • Dziedziczenie ustawowe i możliwość żądania zachowku od współspadkobierców ...	248

Kazus 50 Zachowek • Roszczenie o uzupełnienie zachowku	253
Kazus 51 Zachowek • Przedawnienie	257
Kazus 52 Przedawnienie roszczenia o zachowek zstępnych wydziedziczonego	262
Kazus 53 Odrzucenie i przyjęcie spadku • Termin do złożenia oświadczenia i skutki odrzucenia spadku	266
Kazus 54 Postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku • Odpowiedzialność za długi spadkowe	277
Kazus 55 Odrzucenie i przyjęcie spadku • Śmierć osoby uprawnionej do złożenia oświadczenia przed upływem terminu określonego w art. 1015 k.c.	284
Kazus 56 Odrzucenie i przyjęcie spadku • Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia	287
Kazus 57 Umowa o zrzeczenie się dziedziczenia	292
Kazus 58 Umowa o zrzeczenie się dziedziczenia	296

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- k.c.** – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2019 r. poz. 1145 ze zm.)
- Konstytucja RP** – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
- k.p.c.** – ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2019 r. poz. 1460 ze zm.)
- k.r.o.** – ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2017 r. poz. 682 ze zm.)
- pr. bank.** – ustawa z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 2187 ze zm.)
- pr. not.** – ustawa z 14.02.1991 r. – Prawo o notariacie (Dz.U. z 2019 r. poz. 540 ze zm.)

Czasopisma i publikatory

- Biul. SN** – Biuletyn Sądu Najwyższego
- LEX** – system informacji prawnej Wydawnictwa Wolters Kluwer
- M. Praw.** – Monitor Prawniczy
- ONSA** – Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
- ONSAiWSA** – Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i Wojewódzkich Sądów Administracyjnych
- OSA** – Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
- OSAB** – Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Białymstoku
- OSN** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego
- OSNC** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Cywilna (od 1995 r.)
- OSNC-ZD** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Cywilna – Zbiór Dodatkowy

-
- OSNCP** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Cywilna, Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (od 1964 r. do 1994 r.)
- OSNP** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych (od 2003 r.)
- OSP** – Orzecznictwo Sądów Polskich
- PiP** – Państwo i Prawo
- Prok. i Pr.** – Prokuratura i Prawo

Inne

- SA** – Sąd Apelacyjny
- SN** – Sąd Najwyższy

Kazus 1

PRAWA I OBOWIĄZKI WCHODZĄCE W SKŁAD SPADKU

Stan faktyczny

Wnioskiem o dział spadku po Janie S., zmarłym 3.10.2014 r., objęto:

- kwotę 200 000 zł pozostawioną na rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym,
- niezabudowaną nieruchomość położoną w K.,
- udział we współwłasności zabudowanej nieruchomości położonej w T. wynoszący 1/4,
- samochód osobowy marki Mercedes z 2010 r.

W toku postępowania okazało się, że:

- Jan S. zadysponował wypłatę z rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego kwoty 20 000 zł na rzecz żony Anny S.,
- niezabudowaną działkę, położoną w K., spadkodawca nabył 1.12.1989 r. umową pisemną,
- na podstawie zawartej przez współwłaścicieli zabudowanej nieruchomości położonej w T. ustnej umowy spadkodawca zajmował wyodrębniony faktycznie lokal mieszkalny wraz z przynależną piwnicą i częścią strychu,
- samochód marki Mercedes spadkodawca w dniu 5.01.2013 r. darował aktem notarialnym bratanicy, zastrzegając, że własność pojazdu bratanica nabędzie po jego śmierci.

Ponadto w styczniu 2014 r. Jan S. wystąpił z powództwem o rozwiązanie umowy dożywocia zawartej z synem Krzysztofem S. Postępowanie to zostało zawieszono po śmierci Jana S.

Pytanie

Jakie składniki majątku Jana S. podlegają podziałowi w ramach działu spadku?

Rozwiązanie

W skład spadku wchodzi:

- kwota 180 000 zł zgromadzona na rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym wraz z odsetkami,
- posiadanie niezabudowanej działki położonej w K. oraz
- udział we współwłasności zabudowanej nieruchomości położonej w T. wynoszący 1/4.

Składniki te podlegają podziałowi w ramach działu spadku.

Komentarz

Zgodnie z art. 922 k.c. prawa i obowiązki zmarłego przechodzą z chwilą jego śmierci na spadkobierców **z wyjątkiem praw i obowiązków:**

- 1) ściśle związanych z osobą zmarłego,
- 2) które z chwilą jego śmierci przechodzą na oznaczone osoby niezależnie od tego, czy są spadkobiercami,
- 3) które z mocy prawa wygasają z chwilą śmierci spadkodawcy,
- 4) których dziedziczenie jest wyłączone z mocy ustawy.

Prawa i obowiązki ściśle związane z osobą zmarłego nie podlegają dziedziczeniu i wygasają z chwilą śmierci spadkodawcy. W postanowieniu z 13.09.2001 r. (II CKN 642/99, LEX nr 52346) Sąd Najwyższy

wskazał, że prawem ściśle związanym z osobą rolnika i niepodlegającym dziedziczeniu jest jego roszczenie o rozwiązanie umowy przekazania gospodarstwa rolnego następcy. Prawo to nie przechodzi także na oznaczone osoby, ponieważ brak ustawowego uregulowania przewidującego takie przejście. Prawo to gaśnie zatem z chwilą śmierci rolnika, a postępowanie o rozwiązanie umowy przekazania gospodarstwa rolnego wszczęte jeszcze przed śmiercią rolnika podlega umorzeniu na podstawie art. 355 § 1 k.p.c.

Podobnie wygasa z chwilą śmierci dożywotnika będącego zbywcą nieruchomości prawo żądania rozwiązania umowy dożywocia (uchwała SN z 16.03.1970 r., III CZP 112/69, OSNCP 1971/1, poz. 1).

W uchwale z 19.10.2018 r. (III CZP 29/18, Biul. SN 2018/10, poz. 6) Sąd Najwyższy wskazał, że także prawo podmiotowe do żądania zmiany wysokości świadczeń pieniężnych (art. 358¹ § 3 k.c.) spełnianych na podstawie umowy renty nie wchodzi do spadku nawet wtedy, gdy powództwo obejmujące takie żądanie zostało wytoczone jeszcze przez spadkodawcę.

Prawa i obowiązki, które z chwilą śmierci przechodzą na oznaczone osoby niezależnie od tego, czy są spadkobiercami (przechodzą na określone osoby na innych podstawach prawnych niż przepisy prawa spadkowego) – np. wstąpienie w stosunek najmu lokalu mieszkalnego (art. 691 k.c.).

Zgodnie z art. 56 ust. 1 pr. bank. posiadacz rachunku oszczędnościowego, rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego lub rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej może polecić pisemnie bankowi dokonanie – po swojej śmierci – wypłaty z rachunku wskazanym przez siebie osobom: małżonkowi, wstępnym, zstępnym lub rodzeństwu, określonej kwoty pieniężnej (dyspozycja wkładem na wypadek śmierci). Zgodnie z art. 56 ust. 5 pr. bank. kwota ta nie wchodzi do spadku po posiadaczu rachunku. Oczywiście kwota wypłaty, bez względu na liczbę ustanowionych dyspozycji, jest ograniczona – obecnie do wysokości dwudziestokrotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku, ogłaszanego

Agata Zajac – sędzia Sądu Apelacyjnego w Warszawie orzekająca w sprawach cywilnych; prowadzi zajęcia z prawa cywilnego w ramach aplikacji radcowskiej i adwokackiej oraz wykłady dla sędziów, radców prawnych i notariuszy.

Publikacja stanowi zbiór około sześćdziesięciu kazusów z zakresu prawa spadkowego. Zawiera opisy stanów faktycznych wraz z proponowanymi rozwiązaniami i wyczerpującym komentarzem. Książka zawiera przegląd aktualnego orzecznictwa i poglądów doktryny.

Autorka omówiła zagadnienia odnoszące się do tematyki dziedziczenia ustawowego i testamentowego, takie jak:

- powołanie spadkobiercy,
- zapis,
- instytucja zachowku,
- poświadczenie dziedziczenia,
- odpowiedzialność za długi spadkowe,
- zapis windykacyjny.

Publikacja przeznaczona jest dla aplikantów radcowskich, adwokackich, notarialnych i sądowych, a także dla innych osób interesujących się prawem spadkowym w praktyce.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL

ISBN 978-83-8160-992-0

